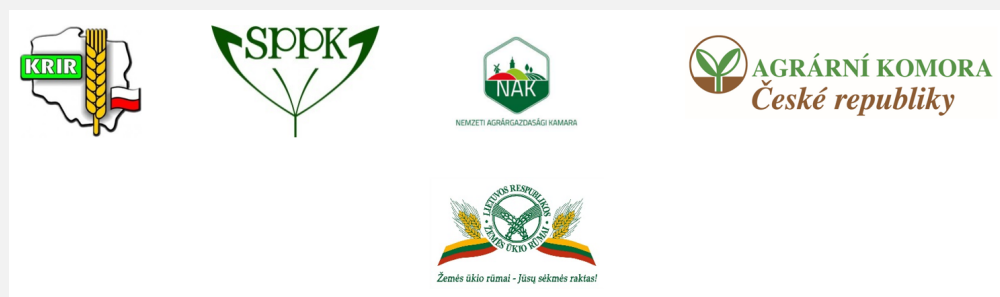

Komuniké ze zasedání zástupců zemědělských komor zemí Visegrádské skupiny ve dnech 10. – 11. února 2025

11. 02. 2025

Ve dnech 10. – 11.

února 2025 se v polském Falenty u Varšavy uskutečnilo setkání zástupců zemědělských komor zemí Visegrádské skupiny (V4). Účastníky byly Národní rada zemědělských komor (Polsko), Agrární komora ČR, Slovenská zemědělská a potravinářská komora a Maďarská zemědělská komora, přizvána byla také Litevská agrární komora. Cílem setkání bylo prodiskutovat klíčové výzvy, kterým zemědělství v regionu čelí a stanovit společné priority týkající se současných a budoucích politik Evropské unie souvisejících se zemědělským sektorem. Akce se zúčastnil ministr zemědělství a rozvoje venkova Polska Czesław Siekierski, který mimo jiné i z pozice probíhajícího polského předsednictví zdůraznil význam dialogu mezi vládami a zemědělskou komunitou.

Během zasedání se diskutovalo o prioritách polského předsednictví v EU, o koordinaci společných akcí, o současné situaci v zemědělství v zemích V4, o Společné zemědělské politice EU (SZP), o obchodních vztazích EU se třetími zeměmi, tedy s Ukrajinou a k dohodě EU – Mercosur a o Evropské občanské iniciativě „Stop falšovaným potravinám“.

Priority polského předsednictví v EU

Během jednání s polským ministrem zemědělství a rozvoje venkova Czesławem Siekierskim byly představeny priority polského předsednictví EU. Důraz byl kladen na zajištění produkce potravin, reformu SZP po roce 2027, zjednodušení postupů SZP a posílení postavení zemědělců jako dodavatelů v potravinovém řetězci. Bylo zdůrazněno, že tváří v tvář globálním výzvám, jako je změna klimatu, ozbrojené konflikty a nestabilita trhu, musí zabezpečení potravin zůstat základem zemědělské politiky EU.

Koordinace společných akcí

Zástupci V4 podtrhli potřebu užší spolupráce v rámci organizace COPA-COGECA, která zastupuje zájmy zemědělců na úrovni EU. Deklarovali také připravenost sladit své postoje ke společným akcím v reakci na hrozby vyplývající z obchodní dohody EU-Mercosur a liberalizace obchodu s Ukrajinou, jakož i v případě změn v dotačním systému SZP, které by znevýhodnily zemědělce. Zástupci zemědělských komor V4 se dohodli na dalším posílení spolupráce s organizacemi střední a východní Evropy. Jako zásadní je posílení vnímání zemědělského sektoru v nově ustanoveném Evropském výboru pro zemědělství a potraviny zřízeného v rámci Evropské komise komisařem pro zemědělství a venkov. Zástupci V4 vyjádřili podporu účasti Jana Doležala, prezidenta Agrární komory ČR, nominovaného jako zástupce COPA-COGECA v této Radě s tím, že tímto také zastupuje postoje zemědělských komor V4 a tam, kde to je možné, poskytuje aktuální informace o postupu Rady. Zúčastnění zdůraznili, že přítomnost zkušených střeoevropských zástupců zemědělství v rozhodovacích orgánech EU je nezbytná pro zajištění toho, aby byl hlas zemědělců V4 zohledněn při utváření budoucí zemědělské

politiky EU. Zástupci delegací se zavázali k pravidelným konzultacím a výměně informací, aby efektivně reagovali na výzvy, kterým čelí celý zemědělský sektor.

Současná situace v zemědělství v zemích V4

Představitelé komor konstatovali, že situace v regionu zůstává relativně stabilní, i když s přetrvávajícími problémy. Ceny zemědělských komodit zůstávají nízké a povětrnostní podmínky, s vyššími teplotami než obvykle a pravidelnými srážkami, spíše podporují rychlejší nástup vegetace polních plodin. Dlouhodobé dopady změny klimatu, jako jsou sucha a extrémní výkyvy počasí, však nadále představují zásadní hrozby evropského zemědělství. Za nezbytné se tak potvrzují další investice do zemědělské infrastruktury, včetně zavlažovacích systémů a skladovacích zařízení. Na této úrovni je také zapotřebí zapojení dotací EU, je však třeba zajistit, aby takové financování pocházelo ze zdrojů mimo rozpočet Společné zemědělské politiky. Zvláštní pozornost byla věnována krizi v odvětví chovu prasat. Ceny vepřového masa zůstávají na nízkých úrovních, což ohrožuje produkci v mnoha farmách. Byly rovněž vzneseny obavy ohledně ohrožení trhů vycházející z nedávného propuknutí slintavky a kulhavky v Německu. Zástupci V4 požadují přísnější veterinární kontroly na vnitřních hranicích EU a koordinovaná preventivní opatření, včetně monitorování farem a vzdělávání farmářů o biologické bezpečnosti.

Společná zemědělská politika (SZP) a nový komisař EU pro zemědělství

Zástupci V4 se jednomyslně shodli na potřebě zachování silného a vázaného rozpočtu SZP, založeného na tradičním I. a II. pilíři s rozšířenou rezervou na krizové situace. Jistota takového financování je zásadní a pro budoucnost EU zemědělství klíčová. Vzhledem k rostoucím výrobním nákladům, inflaci a dovozním tlakům požadují organizace také zvýšení celé této finanční alokace. Kromě toho bylo mezi závěry zdůrazněno, že opatření na ochranu životního prostředí by měla být financována mimo rozpočet SZP, aby se posílilo postavení konkurenceschopnosti zemědělských podniků.

Ve věci nadcházejících změn v zemědělské politice EU vyjádřili zástupci V4 naději, že nový eurokomisař pro zemědělství Christophe Hansen předloží během prvních 100 dnů svého funkčního období akční plán s jasnou vizí budoucnosti zemědělství EU. Očekávají od tohoto kroku zároveň, že bude řešit potřeby zemědělců ze střední a východní Evropy. Mezi jejich klíčové požadavky patří zvýšená ochrana životního prostředí, podpora farem, které čelí přírodním katastrofám a krizím, a ochrana vnitřního trhu před nekalou konkurencí ze třetích zemí. Zástupci V4 se dohodli na budoucím posílení spolupráce s organizacemi střední a východní Evropy.

Obchodní vztahy EU se třetími zeměmi

Účastníci jednání kritizovali liberalizaci obchodu s Ukrajinou s přihlédnutím k nadcházejícímu vypršení autonomních obchodních opatření (ATM) v červnu 2025. Zdůraznili, že silné bezcelní dovozy zemědělských produktů z Ukrajiny nadále destabilizují trh EU, a proto vyzvali k obnovení jasných obchodních pravidel zakotvených v dohodě o přidružení mezi EU a Ukrajinou ve stavu před vypuknutím války.

Pokud jde o obchodní dohodu mezi EU a uskupením MERCOSUR, projevíly komory jednoznačnou obavu z toho, že nedostatečná kontrola výrobních procesů v jihoamerických zemích představuje významnou hrozbu pro zajišťování potravin v EU. Přítomní dále konstatovali, že dovozy zemědělských produktů z uskupení Mercosur, vyrobených za podmínek, které nesplňují standardy EU v oblasti životního prostředí a kvality surovin a potravin a zároveň těží z výrazně nižších nákladů na energii a pracovní sílu, v takto nevyrovnaném poměru ohrožují a destabilizují vnitřní trh EU. Z těchto důvodů je nezbytné zajistit, aby všechny dovážené potravinářské výrobky splňovaly evropské požadavky na

kvalitu, byly v souladu s tržními předpisy EU a byly plně vyráběny v souladu s evropskými normami.

Jedním ze závěrů je výzva k akci na ochranu zájmů evropských zemědělců před nekalou konkurencí ze třetích zemí s poukázáním na to, že dovozní kvóty do EU by měly být agregovány a jejich kombinovaná velikost posouzena z hlediska možnosti destabilizace zemědělských trhů Evropské unie. Zdůraznili také, že všechny obchodní dohody musí být založeny na zásadě reciprocity a souladu s normami EU.

Evropská občanská iniciativa „Stop falšovaným potravinám“

Dalším důležitým tématem jednání byla Evropská občanská iniciativa "Stop falšovaným potravinám". Bylo zdůrazněno, že uvádění místa původu na etiketách potravinářských výrobků je klíčové pro ochranu spotřebitele, podporu místních výrobců a garanci původu a kvality takových potravin. Zemědělské organizace V4 byly vyzvány, aby se aktivně zapojily do vyplňování formuláře podpory této iniciativy v zemích působnosti a zvýšily tak její šance na úspěch.

Účastníci se shodli, že další společné jednání zemědělských komor V4 se bude konat v České republice v dubnu 2025.

Podepsání předsedové a prezidenti agrárních organizací V4 a Litvy.

Wiktor Szmulewicz
President of KRIR
Andrej Gajdoš
President of SPPK

Jan Doležal
President of AKČR
Zsolt Papp
President of NAK

Arūnas Svitojus
President of ŽŪR

Komory V4 požádaly o prodloužení krizového rámce

Z jednání agrárních organizací zemí V4 v Polsku ve dnech 10. – 11. února 2025, kterého se zúčastnila také Litevská agrární komora, vzešel společný dopis se žádostí k Ursule von den Leyen, předsedkyni Evropské komise o prodloužení dočasného krizového rámce. Důvodem je především pokračující tlak na zemědělskou a potravinářskou výrobu v Evropské unii, jejichž důsledkem je celý sektor v přetrvávající krizi.

Kromě složité a administrativně náročné společné zemědělské politiky se na tom podílí vliv obchodních vztahů Evropské unie se třetími zeměmi a další faktory, zejména zdražování vstupů do výroby potravin. Výrazně k tomu přispěla ruská vojenská agrese proti Ukrajině, která je přímým sousedem EU, a její zásadní geopolitické důsledky.

Důležitým a jednoduchým nástrojem platným v Evropské unii v letech 2022 až 2024 byl Dočasný krizový a přechodný rámec pro opatření státní podpory na podporu ekonomiky po agresí Ruska proti Ukrajině, který členskými státy poskytl nástroje ke kompenzaci ekonomických dopadů na některá odvětví národního hospodářství, včetně zemědělství a potravinářství.

Tento krizový rámec byl definitivně ukončen 31. prosince 2024. Zástupci zemědělců zastupující Národní radu zemědělských komor Polska, Agrární komoru ČR, Maďarskou agrární komoru, Slovenskou zemědělskou a potravinářskou komoru a Litevskou zemědělskou komoru se ve Varšavě shodli, že důvody, pro které byl dočasný krizový rámec zaveden, stále přetrvávají.

Svou žádost podepřeli také o body, kterými Evropská komise odůvodnila přijetí původního dočasného krizového rámce. Zde byly uvedeny například tyto argumenty:

- Geopolitická krize vyvolaná ruskou agresí proti Ukrajině má také obzvláště závažný dopad na odvětví zemědělství, zpracování potravin, rybolovu a akvakultury v EU. Vysoké ceny plynu a energií přispívají k vysokým cenám hnojiv. Tato omezení dovozu hnojiv do EU z Ruska a Běloruska ovlivňují také dodávky hnojiv v EU. Krize má vážné důsledky na dodávky obilí (zejména kukuřice a pšenice) a olejnatých semen (slunečnice, řepka) nebo derivátů škrubu z Ukrajiny a Ruska do EU, což vedlo k výraznému dočasnému zvýšení cen krmiv pro hospodářská zvířata. Kombinovaný dopad takového zvýšení nákladů na energii, hnojiva, obilí a oleje nejvíce zasáhl v EU chov hospodářských zvířat. Ukrajina je také významným výrobcem a vývozcem rostlinných olejů, zejména slunečnicových, a proto zvýšení cen těchto produktů ovlivňuje provozovatele v potravinářském odvětví a nutí je hledat alternativy.
- Druhou zásadní obavou zemědělců je narušení obchodu s produkty EU na Ukrajinu a také do Ruska a Běloruska v důsledku válečné situace nebo jejích přímých či nepřímých dopadů. To by se dotklo zejména odvětví vína a lihovin, zpracovaných potravin (včetně zpracovaného ovoce a zeleniny), čokolády, cukrovinek, kojenecké výživy a krmiva pro domácí zvířata v případě Ruska, ovoce a zeleniny v případě Běloruska a většiny zemědělských produktů v případě Ukrajiny.
- Situaci zhoršuje prudký nárůst výrobních nákladů, zčásti zvýšením nákladů na dusíkatá hnojiva v důsledku extrémního nárůstu ceny zemního plynu, ale také přímým využíváním energie v zemědělských, rybářských a akvakulturních výrobních procesech.
- Geopolitická krize vyvolaná ruskou agresí proti Ukrajině a její zbrojení v dodávkách energie také umocňuje naléhavost, aby EU snížila svou závislost na fosilních palivech urychlením zavádění obnovitelné energie, dekarbonizací průmyslu a rozmístěním kapacit v sektorech strategických pro přechod na nulovou ekonomiku, a to i s ohledem na globální investiční výzvy v těchto zemích mimo EU.

Závěrem společného dopisu šéfové agrárních organizací jménem všech zemědělců a potravinářů důrazně požádali předsedkyni Evropské komise o obnovení Dočasného krizového a přechodného rámce pro opatření státní podpory na podporu ekonomiky po agresí Ruska proti Ukrajině.

Redakce Agrobases

Foto 1 - z průběhu jednání

Foto 2 - zástupci komor V4 a Litvy s polským ministrem zemědělství Czesławem Siekierskim

Foto 3 - potvrzení závěrečného komuniké